

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.изк. Елисавета Борисова Вълчинова-Чендова
(Институт за изследване на изкуствата – БАН, НБУ),
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство,

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“,
област на висше образование 8. Изкуства,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
(специалност „Виолончело“),
към катедра „Струнни инструменти“,
ИФ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“,
обявен в ДВ, бр. 84 от 29.09.2020 г., едно място,
с единствен кандидат: гл. ас. д-р Атанас Анатолиев Кръстев

I. ТВОРЧЕСКО ПРЕДСТАВЯНЕ

Гл. ас. д-р Атанас Анатолиев Кръстев е талантлив млад музикант, с активна и много успешна изпълнителска кариера. Роден е през 1988 г. в София в семейство на музиканти. Завършва НМУ „Любомир Пипков“ (2007) и НМА „Проф. Панчо Владигеров“ с магистърска степен в класа на проф. Анатоли Кръстев (2012). От 2011 до 2014 г. специализира при проф. Наталия Шаховская в „Ескуела супериор де музика Рейна София“ – Мадрид. През април 2016 защитава успешно докторантура в НМА. Посещавал е майсторски класове по виолончело (1995 – 2017) на: Давид Герингас, Антонио Менезес, Франс Хелмерсон, Арто Норас, Наталия Гутман, Даниел Вайс, Люис Кларе, Албан Герхард, Янг Чанг Чо, Томас Керъл, Роберт Коен, Йоханес Горицки, Мария Клингел, Райнхард Лазко, Томас Деменга и др.

Концертирал е в Австрия, Франция, Холандия, Италия, Испания, Русия, Гърция, Чехия, Словакия, Сърбия, Бразилия, Украйна и други, както и на всички престижни български подиуми и фестивали. От 2002 г. участва

във виолончеловото трио „Cellissimo“ (с проф. Анатоли Кръстев и Калина Кръстева), с което концертира в България и чужбина, от 2017 до 2019 г. свири с квартет „Фрош“, с трио „Арденца“ и с различни други камерни формации. Атанас Кръстев е изнесъл над 80 концерта като солист на български и чуждестранни оркестри. Солистичните и рециталните програми го свързват с инструменталисти като цигуларите Светлин Русев, Ери Масаока, Хавиер Инхаусти, Зорница Иларионова, Теодора Сороков и други, с пианистите Жан Бернар Помие, Виктория Василенко, Маргарита Илиева, Надежда Цанова и др.

Има многобройни, заснети документално концерти в БНТ, Нова телевизия, Телевизия „7 дни“, СКАТ, МСАТ, Белградската национална телевизия, Бразилската TV „Globo“; документални и студийни записи в БНР и др. Рециталът му на 30.11.2005 в столицата на Бразилия е издаден на DVD от BsB. Записва CD (Концерт от Хайдн, до мажор) с КА „Софийски солисти“, диригент Пламен Джуров, DVD с АСО (Концерт от Дворжак), CD (творби на Брамс и Пиацола) с Трио „Oscar Esplá de Asisa“.

От 2016 преподава в НМА като асистент и главен асистент по виолончело. Има и хонорувани лекции в НМУ „Любомир Пипков“. Провежда майсторски класове в България, Румъния и Украйна.

Удостоен е с 16 първи и извънредни награди от международни конкурси в България, Австрия, Испания, Чехия, Сърбия (2001 – 2015), наградата „Златен век“ на Министерството на културата (2018), грамоти и дипломи и др.

Като цяло професионалната му дейност е впечатляваща, което е отразено и в неговите активности в отделните групи и показатели.

II. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА/ТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ И РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НЕЯ (СЪОБРАЗНО ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РАЗЛИЧНИТЕ НАУЧНИ СТЕПЕНИ И АКАДЕМИЧНИ ДЛЪЖНОСТИ ЗА ОБЛАСТТА НА КОНКУРСА: 8.3. МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО)

Представените материали, с които гл. ас. д-р Атанас Кръстев участва в конкурса, включват дейности след назначаването му за главен асистент. Те надхвърлят минималните изисквания за този раздел в отделните групи. Приложен е изчерпателен доказателствен материал. Имам и много лични впечатления от артистичната дейност на кандидата. Съгласно изискванията, ще коментирам групите показатели с представени материали за конкурса.

Група от показатели „А“ – 50 точки / защитена докторска дисертация

Защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на тема „Някои инструментални и интерпретационни особености, принципи и похвати в най-новите транскрипции на творби от Феликс Менделсон-Бартолди, Едвард Григ и Сергей Рахманинов за виолончело и пиано, създадени от Йовчо Крушев“ – Диплома № 85, издадена на 4 април 2016.

Група от показатели „В“: Постигнати общо 105 точки при минимален брой 100 т.

Показател 5: Водеща (самостоятелна) творческа изява, в областта на изкуствата – посочени са три престижни водещи изяви:

1. Солов рецитал в рамките на МФ „Софийски музикални седмици 2017“ с творби за соло виолончело (с участието на Август-Александър Попов), в програмата Изаи (Соната оп. 28), Бокерини (Соната за виолончело и басо континуо), Милчо Левиер („Аусбург полка“), Петър Христосков (Фантазия), Георги Арнаудов („Келс“), Емил Табаков („Бис“), Лигети (Соната), Касадо (Сюита), Камерна зала „България“, 3 юли 2017;

2. Премиера за България на Концерт за виолончело и струнен оркестър от Добринка Табакова с КА „Софийски солисти“, диригент Пламен Джурев, МФ „Софийски музикални седмици 2018“, зала „България“, 16 юни 2018;

3. Рецитал в рамките на Фестивала на бразилската музика с Виктория Василенко – пиано, в залата на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, с премиерно изпълнение за България на пиеси и сонати за виолончело и пиано от Гуарниери, Галет, Лобос и Санторо, 7 ноември 2019.

Специално ще изтъкна идеята и реализацията на соловия рецитал, включващ 7 творби, циклични форми и пиеси – изпитание за всеки инструменталист, с репертоар, който диалогично представя музиката на XX век и съвременността и епохата на барока с неизвестен у нас опус за соло виолончело басо континуо. Много точно Силвия Тихова в своята рецензия определя изявата му като „Моноспектакъл с виолончело“, като изтъква респектиращата му способност „да се ориентира в своята територия и да покаже силата на таланта си не чрез виртуозните, неподражаеми творби, а да направи един моноспектакъл с пиеси и сонати за соло виолончело“; Атанас Кръстев е „прекрасен партньор на композитора – провежда неговата мисъл, без да я разкрасява и „нагажда“ към себе си и към желанието да омае публиката“¹.

Интересът към произведения на български и съвременни композитори е постоянен за него. Той блестящо покрива техническите предизвикателства и съумява да изведе оригиналните автори почерци. Ярък пример е българската премиера на известния вече по света Концерт за виолончело и струнен оркестър от Добринка Табакова – във впечатляващата за мен интерпретация на Атанас Кръстев и КА „Софийски солисти“ той претърпява нов по-релефен прочит от премиерата с латвийката Кристина Блаумане и Амстердам-Симфониета – с „константното ритмично движение“ и „доминиращ звуков контраст в първата част (Turbulent)“, с „великолепната, пентатонично оцветена кантилена в превъзходната втора част (Longing)“ и „зашеметяващо движение“ в третата част, то сякаш доставяше страхотно удоволствие на Кръстев, който влезе в ситуация на впечатляваща игра-надсвирване с ансамбъла“².

¹ Тихова, Силвия. Моноспектакъл с виолончело. – В: *Култура*, № 29 (3174), 28.07.2017.

² Дочева, Екатерина. Точки на пресичане. – В: *Култура*, № 24 (3213), 22.06.2018.

Интересът към музиката на XX век и непознати творби е в основата и на подбора в програмата на рецитала с бразилска музика от първата половина на миналия век, поднесени с вкус и артистизъм от Атанас Кръстев и Виктория Василенко (пиано).

Трите изяви основателно са посочени като водещи и убедително представят високия професионализъм на кандидата.

• **Група от показатели „Г“: събрани общо 525 от необходимите 120 т.**

Показател 13: Водеща (или самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата, която не е основен реабилитационен труд. Посочени са 11 изяви. Те представят активната артистична дейност на Атанас Кръстев, широкото му амплоа, включващо заглавия, които са се утвърдили като майсторски изпълнителски репертоар, както и реализацията му и като солов и камерен изпълнител, и като солист на оркестрови състави. Открояват се и премиерите за България на Енеску – Соната № 2 за виолончело и пиано, Попер – Сюита за виолончело и басо континуо, Николай Стойков – Соната за две виолончели (нова редакция) и Джовани Солима – „Violoncelles vibrez“ за две виолончели, и представянето на българска музика в чужбина.

Показател 14. Поддържаща творческа изява или участие в колективен продукт в областта на изкуствата – 13 програми. За мен това е особено приносен акцент в творческата дейност на Атанас Кръстев. Високо ценя неговото пълноценно участие в различни формации. Присъствала съм на изявите му във виолончеловото трио „Челисимо” в концертите по случай 70-годишнината на проф. Анатоли Кръстев (2017); в струнен квартет „Фрош” с преобладаващ репертоар от музика на XX век и съвременна музика, включително премиера на Квартет № 7 и № 8 от Васил Казанджиев, на “Шумина” от Божидар Спасов, “Äir-(s)” за акордеон и струнен квартет от Драгомир Йосифов (с участието на Красимир Щерев); като гост в трио „Арденца” (с Галина Койчева и Даниела Дикова) с впечатляващата Бетовенова програма – Клавирно трио оп. 70, № 1 и

Бетовен-Райнеке – Троен концерт за цигулка, виолончело и пиано за клавирно трио, и Астор Пиацола – „Годишните времена“ (2020). Посочени са и концерти с други изпълнители.

Специално ще изтъкна присъствието на големите циклични камерни форми в репертоара му, тяхната интерпретация свидетелства за професионалната зрялост на кандидата, която винаги съм адмирирала. А изпълнението на Бетовен-Райнеке – Троен концерт за цигулка, виолончело и пиано за клавирно трио, участието му в квартет „Фрош“, солистичната му изява в Първия концерт за виолончело от Прокофиев и в Първия концерт за виолончело и оркестър от Шостакович (със СО на БНР, диригент Марк Кадин), участието му във виолончеловото трио „Cellissimo“, рециталите му с пианистката Виктория Василенко и други са сред най-ярките художествени изяви в концертния ни живот. Активността му се допълва и от посочената документална и студийна звукозаписна дейност.

- **Група от показатели „Д“: посочени са общо 180 при изискани 40 – приемам 160 т.**

Показател 19: Рецензии за реализирани авторски продукти или творчески изяви в специализирани издания в областта на изкуствата: приложени са 18 положителни рецензии, от тях 16 са в специализирани печатни и онлайн периодични издания, включени в референтния списък на периодичните издания в НАЦИД (списание „Арт панорама“ и вестник „Ереван“ не са в списъка, поради което редуцирам посочените точки с 20).

- **Група от показатели „Е“: посочени общо 330 при изискани 50 – приемам 250 т.**

Показател 23. Участие в международен научен, образователен или художествено-творчески проект – посоченото участие като член на Жури по виолончело на XXIV Международен конкурс за млади изпълнители „Daleki akordi“ – Сплит (Република Хърватска, 2019), не може да бъде

прието като проект, затова този показател отпада от списъка, съответно 20 точки.

Показател 25. Ръководство на международен научен, образователен или художествено-творчески проект – посочен е Международният виолончелов фестивал „Челисимо 2020“ (София, 2 – 5 март 2020), на който Атанас Кръстев е основател и ръководител.

Показател 28. Ръководство на майсторски клас, ателие или уъркшоп в областта на изкуствата – впечатлява ръководството на 8 майсторски класа, 5 от които са в чужбина (в различни музикални центрове на Румъния и Украйна), което е отличен атестат за младия музикант и неговите преподавателски качества.

Показател 29. Творческа изява в майсторски клас, ателие, или уъркшоп в областта на изкуствата – две активности: дипломи от майсторски класове в Музикалната академия „Кижана“ – Сиена (Италия) и участие в концерти (2016) и от майсторския клас по виолончело на проф. Давид Герингас в Международната музикална академия „Блекмор“ – Виена (Австрия) и участие в концерт (2017).

Показател 30. Награди на конкурси за творчество и изпълнение, дадени от национални професионални форуми и организации – сред посочените 4 награди и грамоти специално ще изтъкна престижната награда „Златен век“ на Министерство на културата на РБългария.

Показател 31. Награди на конкурси за творчество и изпълнение, дадени от професионални форуми и организации в чужбина – посочените три сертификата нямат смисъла на награди и не признавам посочените 60 точки.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Единственият кандидат по конкурса гл. ас. д-р Атанас Анатолиев Кръстев защитава и надхвърля необходимите национални минимални научно-метрични показатели в областта на изкуствата, изследователска област: 8.3. Музикално и танцово изкуство. Той е млад, уважаван изпълнител с открояващо се артистично амплоа и професионална зрялост;

активно присъствие в музикалния ни живот и като солов и камерен изпълнител, и като солист на различни оркестрови състави. През последните години се налага и с успешната си педагогическа дейност.

Въз основа на всичко споменато по-горе и в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България убедено предлагам кандидатурата на гл. ас. д-р Атанас Анатолиев Кръстев за „доцент“ в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство (специалност „Виолончело“) към катедра „Струнни инструменти“, ИФ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, да бъде предложена за гласуване.

Успех на процедурата!

София, 10.01.2021 г.